

1938. november 9.

► November elején a Komáromi Zsidó Hitközség is csatlakozott a Kristályéjszakának emléket állító nemzetközi kezdeményezéshez. A „Legyen világosság!” elnevezésű megemlékezés keretében a világ zsinagógáiban, intézményeiben és az otthonokban égve hagyták a lámpákat a november 9-ről 10-re virradó éjszakán, emlékezve a tragikus németországi eseményekre.

Chanuka ünnepe

Chanuka ünnepe december 10-én, csütörtökön este kezdődik. Ekkor kell meggyújtani az első gyertyát. A nyolcadikat pedig december 17-én, szintén csütörtökön este. Chanuka gyertya ígényeiket továbbra is várjuk a kile@menhaz.sk címen. Programjaink a vírushelyzet függvényében még változhatnak, az már biztos, hogy online több rendezvénnyel is készülünk. ◀

Paszternák Zsuzsanna kuglófja, melyet a szervezők receptje alapján készített.

Női klub

A Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége szervezésében novemberben sor került az első online zsidó női klubra, az eseményhez a KZSH tagjai közül is többen csatlakoztak. A következő program december 13-án lesz. Az érdeklődők a kile@menhaz.sk címen jelentkezhetnek, elérhetőségeiket továbbítjuk a pozsonyi szervezőknek. ◀

Online programjaink

A vírushelyzet fokozódásával továbbra is elmaradnak hagyományos programjaink, viszont online eseményeket szervezünk. Ezekről Facebook (www.facebook.com/menhaz.sk) és weboldalunkról (www.menhaz.sk) vagy elektronikus hírlevelünk-ből értesülhetnek. A hírlevélre feliratkozni a kile@menhaz.sk címen lehet. Igény esetén a virtuális felületekre való belépéshez informatikai segítséget is tudunk nyújtani. Találkozunk az interneten! ◀

Szerkesztői gondolatok

Robogunk a járványgyorson, nem tudjuk pontosan merre, meddig tart még az utazás. Szeretnénk már látni az alagút végét, mihamarabb

PASZTERNÁK ANDRÁS

leszállnánk a következő állomáson. Nehéz lesz pótolni a meg nem élt ünnepeket, a meg nem hallgatott előadásokat, koncerteket, az elmaradt közös étkezéseket, kirándulásokat, vallási és kulturális rendezvényeket. Újabb lezárások, tömeges tesztelések, nehezen átjárható határok, maszk, kézfertőtlenítő, Zoomos megbeszélések, Facebookos imák, programok jelentik most a mindennapokat. A komáromi zsinagóga, a Wallenstein Zoltán terem, az iroda, a könyvtár, a kis múzeum mind üresen állnak. Mintha megállt volna az idő az ódon falak között. Közben persze tudjuk, hogy rohannak a napok, a hetek, a hónapok. Amit most elveszítünk, nem élünk át együtt, közösen, talán már sosem lesz rá megfelelő alkalom. A vonattól nem sok minden látszik, az ismert és ismeretlen tájak helyett görbéket, statisztikai számokat böngészünk. Kórházakból, temetésekről posztolt képek ömlenek felénk a közösségi médiából. Az egyik percben bátrak és erősek próbálunk lenni, a másikban könnyekkel küszködve sírjuk vissza a „normális” életünket. Jó lenne már leszállni! ◀

Gránátalma a Menház kertjéből

Közösségi mozaik – kép(ek) a hitközség múltjából –

► 2009 decemberében együtt ünnepeltek közösségünk tagjai, a Zev Stiefel, pöstyéni rabbi által vezetett második „Hagyományok hétvégéjén”. A komáromi chanukai csoda péntek délután kezdődött, az ünnep utolsó és a péntek esti gyertyák meggyújtásával. A kóser vacsoráról Bina Stiefel rebecen gondoskodott. Az est folyamán irodalmi összeállítás hangzott el, Jókai Ágnes és Szabó Donáta, a Selye János Gimnázium végzős diákjainak tolmácsolásában (felkészítő tanáruk Spátay Adrianna). Az este közös énekléssel fejeződött be. Másnap délután Schweitzer Gábor történész dr. Schnitzer Ármin és az Országos Rabbiegyesület kapcsolatáról beszélt. Előadását sok komáromi vonatkozású érdekességgel fűszerezte. Martin Zani, a Szlovák Zsidó Fiatalok Uniója elnöke az általa képviselt szervezet működéséről, programjairól és terveiről szolt.

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy

10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

Cím: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatinova 33, 94501 Komárno

vagy

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Faliújság rövid hírek

A HH-t, a Shalom klubot és a KZSH-t anonimitásukat kérő adományozók támogatták. Köszönjük!

Folyamatosan nyújtjuk be 2021. évi pályázatokat. Bízunk abban, hogy az épületeinken végzendő felújítások mellett, hamarosan újra indulhatnak programjaink is.

Közben folyamatosan dolgozunk a 2020-ban megvalósult pályázataink elszámolásán.

Új könyvekkel gazdagodott KZSH Spitzer Béla Kiskönyvtára, szlovák és magyar nyelvű kiadványok is érkeztek támogatóink jóvoltából.

A Mikve felújítása lassan véget ér, a projekt fő támogatója a Szlovák Köztársaság Pénzügyminisztériuma volt.

A Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége Rosh Hasanah alkalmából minden évben ajándécsomagot küld azon városok polgármestereinek, ahol működik hitközség. Az idén sem volt ez másképp. A szövetség és a KZSH nevében Kollár Zoltán adta át az ajándékot Keszegh Béla polgármesternek.

Támogatóink / naši sponzori:

„Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín“

Hitközségi Híradó – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja, alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő:** Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak:** Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő:** Saláth Richárd, **olvasószerkesztő:** Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomatás:** Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe:** Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel.: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO:** 34073400. Alapítva 5756-ban. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Ros hasana 5781

Ünnepköszöntő gondolatok – 2. rész

BALOGH
ISTVÁN

Ott ültünk Babilon folyóvizei mellett, és sírtunk – olvashatjuk a 137. zsoltár kezdő soraiban a fogságban szenvedő, fájdalmukra gyógyírt nem lelő elhurcoltak lírai panaszát. Jeremiás azonban megjövendöli a fogság végét, és az be is következik. Hetven évvel az első szentély felavatása után felépül a második, és ebben az épületben az áldozatok mellett már elkezdődik a tóraolvasás is. A következő évszázadok sem kímélik azonban a kis zsidó közösséget, de a különböző megszálló erők nem tudják megszakítani a hagyomány továbbvitelének fonalát. A római megszállás véget vet az izraeli zsidó központnak, a második szentély lerombolását követően a zsidóság szétszóródik a világban.

A pusztítás után alig két évszázaddal már itt élnek az első zsidó családok a Kárpát-medencében is. A középkorban egyre több közép-európai városban állandó közösségeik alakulnak ki. A Magyar Királyság városai is virágzó hitközségek jöttek létre. Életükről alig tudunk valamit egészen az utóbbi évtizedekig, azonban az ásatások nyomán különleges leletek kerültek napvilágra. Az első budai zsidónegyed és a zsinagóga nyomai után kutatva egy kutat fedeztek fel, amelyet Zsigmond király korában töltöttek fel és zártak le. A kút mélyéről, a légmentes térnek és a konzerváló iszapnak köszönhetően bámulatosan jó állapotban ruhadarabok, szövetmaradványok és gyermekek apró bőrcipői kerültek elő. Egy festett héber betűkkel díszített pohártalp-töredék és egy alján bekarcolt Dávid-csillagot hordó fatányér voltak az első jelek. Később kiderült, hogy a ciszternába szórt állatcsontok között sertéscsontok nem fordultak elő. A régészek több mint hat évszázad-

dal előtt itt élt zsidó közösség egykori tárgyait találták meg. Felmerült azonban a kérdés, hogyan került ilyen mennyiségű, jó állapotú használati tárgy a ciszternába? A választ a történelem ismeretében próbálhatjuk megfejteni.

Bonfiniustól tudjuk, hogy Lajos király – mivel a budai zsidók nem voltak hajlandók lemondani hitükről – 1360-ban minden zsidót kiűzetett az országból, a szerencsésebbek az ingatlanukat a kitérített határnapig értékesíthették, de nagyrészüket végül Lajos a kincstár részére lefoglalta és azokat a kegyencei között felosztotta. Az 5121. zsinagógai újesztendő hajnalán, 1360. szeptember 20-án üresen állt a budai zsinagóga, és némaság uralkodott a zsidónegyed házsoraiban. Az újonnan beköltöző lakók a hátrahagyott gazdátlan, felesleges tárgyakat a negyed közepén lévő kútba szórták. A kiűzöttek a határvidéken telepedtek le, nem mentek tovább, reménykedtek, hogy egyszer visszatérhetnek, és folytathatják

régi életüket, „ki-ki a maga szőlőlugasában, a maga fügefája alatt”.

A számkivetés végül mindössze négy esztendeig tartott, mert a gazdasági szak tudásra a királynak szüksége volt, így 1364-től megengedte az elüldözötteknek, hogy a városnak egy másik részén új házakat vásárolhassanak maguknak. Néhány száz évig ismét békében és háborítatlanul élhetett a budai zsidóság, azután a török háborúk korában újra elsodorta őket a történelem szele.

A régi zsidó negyedet átépítették, épületeit újrahaznosították, a kutat és mikvét betemették, a zsinagógát lebontották. Maradványait az utóbbi évek hozták napvilágra. A mikve ma ismét látogatható és használható, a sok száz éve élő forrás vize ismét táplálja a kis medencét.

„A mélységből kiáltok hozzád, Ö.való! Uram, hallgasd meg az én szómat;” (130. zsoltár)

„A mélységből kiáltok hozzád, Ö.való! – Az időnek mélységből.” A múlt történetei felszállnak a betemetett kút mélységből, arcok, érzések, emlékek törtnek ránk, ahogy visszatekintünk. Elődeink a történelem viszontagságai közepette sem veszítették el hitüket, reményüket, és a szenvedések elmúltával előre és felfelé tekintve folytatták életüket.

A jelen a mi életünket is felforgatja, feszültséget, bizonytalanságot hoz mindannyiunk számára. Azonban hitünkkel és kitartásunkkal tisztelgünk az egykori budai zsidók megtörhetetlensége előtt is. Kívánok mindenkinek sok erőt a mindennapokhoz és kívánok egy jó beíratást és bepecsételtetést.

Sana tova tikatévu vetichatému!

Köszönöm, hogy meghallgattak! ◀

Gyászolunk

Mély megrendüléssel búcsúztak családtagjai, barátai, ismerősei hittestvérünktől, Mesinger Sándortól a temető ravatalozójában október elején. A járványhelyzet miatt szűk körben rendezett megemlékezésen Novák Tamás, a Komáromi Zsidó Hitközség vezetőségi tagja elevenítette fel a közös aranyosi gyermekkorukat, Sándor életútját, a lakatosságtól a fegyverművességen át a vendéglátásban eltöltött éveket. A Thermál és a Pokol vendéglők vezetőjeként sokan ismerték a régióban. Míg egészségi állapota engedte, rendszeres látogatója volt a Menházban zajló rendezvényeknek, később is követte a Hitközségi Híradóban megjelenő cikkeket. Időről időre a közösség vezetői is meglátogatták kawaii otthonában. Emléke velünk marad! A család gyászában osztozunk! ◀

a Hitközségi Híradó szerkesztői

Komáromiak a nagyvilágban Scheiner Péter (Svájc)

Érsekújvárott születtem 1947-ben, „tökmagos” vagyok, a fiatalságomat Komáromban töltöttem. A hitközség vallási rendezvényeire nem jártam gyakran, nem volt bar micvám, de a legjobb barátaimmal többnyire a Menházban találkoztunk. Mindenki tudta rólunk, hogy zsidók vagyunk.

Ez egy érdekes tény, a filmünk forgatásánál megkérdeztem Szalay Vilma nénit, aki Holokauszt túlélő: Miért félnék Komáromban az emberek a zsidóságukért kiállni? Azt válaszolta, nem kell ettől senkinek sem félni, itt mindenki tudja az emberről, hogy zsidó! (Egy kis kitérő: A „Lépésről lépésre” című filmet vetítette a Szlovák Televízió. A „tudja” helyett „látszik rajtuk” szólt a szlovák-magyar fordítás. Ennek teljesen más íze van, rossz időkre emlékeztető terminológia.)

Visszatérve a gyerekkoromhoz, nem voltak rosszak a városban eltelt évek, sokat voltam az úttörőházban, ott tanultam meg fényképezni és filmezni Bíró Bélától, aki a biológia tanárom volt és később nagyon jó barátom lett. Gimnazistaként a Szlovák Televízió híradójának dolgoztam riporterként. Egyik amatőr játékfilmünk, melyet az úttörőházban csináltunk, sikeres volt. Díjat is nyertünk a neves filmfesztiválon Mariánské Lázněben. Viera Chytilová és Miloš Forman, akik pont befejezték a főiskolát, szintén akkor kapták meg az első díjukat. A középiskola után háromszor próbálkoztam sikertelenül bejutni a FAMU-ra. Valószínűleg nem voltam elég jó, ráadásul jó káder sem, apám nem volt munkás származású. A magyarság és a zsidóság sem segített. Talán ez volt a szerencsém, így emigrálhattam 1968-ban. Ha az oroszok nem jöt-

tek volna be, két évet töltöttem volna a katonaságnál, és nem lett volna lehetőségem elhagyni Csehszlovákiát.

Több mint 20 éve követed a Komáromi Zsidó Hitközség mindennapjait, kutatod történetét, kérdéseket teszel fel a jövőjével kapcsolatban. Emlékszel a pillanatra, amikor elhatározad, hogy kamerával térsz vissza a városba?

Susival, a feleségemmel együtt, eddig három filmet készítettünk a komáromi zsidóságról. Az első ezek közül Pasternák Sándort követte a városba, aki évről évre visszatért édesanyjához, családjához Komáromba a Mártírnapok alkalmával. Nem egyedül készítettem, a feleségem jelentősen hozzájárult. Bár nem beszél se magyarul, se szlovákul, ő írta a forgatókönyvet és sok empátiával gondozta a szöveget. Viszszanézve kár, hogy nem ragaszkodtunk teljesen az ő forgatókönyvéhez. A közösség háború előtti életével kevesebbet foglalkoztunk a tervezettekhez képest. Ez talán mindhárom filmből hiányzik. Az első filmre nagy befolyással volt Tomáš Hučko, kevesebbet kellett volna hallgatni rá. Neki köszönhetjük, hogy a Szlovák Televízió is bemutatta az alkotást.

A második film, a Naiv álmok, már inkább a feleségem műve, az ő forgatókönyvét híven megvalósítottuk. Elég sike-

res is volt. A harmadik film, a Lépésről lépésre, 2015-ben készült el. Az eredeti gondolat az volt, hogy a Holokauszt hetvenedik évfordulójára szervezett komáromi világtalálkozóra összeállítok egy filmmozaikot az korábbi filmekből kimaradt részletekből.

Úgy gondoltam, hogy azt zárt körben vetítjük majd. Amikor láttam az anyagot, az volt az érzésem, ebből érdemes egy filmet csinálni. Így jött létre a harmadik film: a Lépésről lépésre az első két film „öncenzúra” áldozatainak gyűjteménye.

Időközben megöregedtem, 73 éves vagyok, gondolom, hogy a dolgokkal úgy kell bánni, mint ahogy Raab Feri mondja ebben a filmben: „Nem szabad kertelni, a dolgokat ki kell mondani úgy, ahogy vannak, ahogy megtörténtek!” Sokan azt mondják, hogy rosszmájú vagyok, mert elsősorban kritikus kérdéseket feszegetek. Ez hozzám tartozik. Szerintem a Lépésről lépésre egy nagyon pozitív film. Hihetetlen, mennyit változott a világ az elmúlt húsz évben a komáromi hitközség körül, a város lakossága ismeri az itt folyó munkát, eljárnak a rendezvényekre és ünnepekre, bekapcsolódnak a programokba. Ugyanakkor vannak dolgok, amelyeket nem szabad elhallgatni, beszélni kell róluk. Ki kell állnunk a szélsőjobboldali eszmék fellendülése ellen. Ha akarjuk, hogy ne történjen ismét meg az, ami a nagyszüleinket, szüleinket érte, akkor nem elég csak felvilágosítani a múlt-ról, tiltakoznunk kell: velünk nem lehet ezt újra megtenni, mi is ide tartozunk, minden kötelességünkkel és jogainkkal.

Folytatás a 6. oldalon.

A balassagyarmati zsidó közösség múltja és jelene

Bauer Józseffel beszélgettünk

A Hajdú-Bihar megyei Derecskén, ortodox zsidó családban születtem 1946-ban. Gyermekkorom, melyben vallásos nevelést kaptam hamar véget ért. Szüleim nagyon korán meghaltak. A Holocaustban mindketten elvesztették szinte teljes családjukat, édesapám felesége, három gyermeke, testvérei és azok családjai pusztultak el, édesanyám férje munkaszolgálatosként veszett oda. A háború után már idősebb korban házasodtak újra. Édesanyámat 12 évesen, édesapámat 14 éves koromban vesztettem el.

A zsidó gimnáziumba vittem magammal azt a tudást, amit gyermekkoromban kaptam. Hiszen 3 éves koromban már chéderbe jártunk, tanultuk az alef-bébet és a jiddist, „tájcsoltunk”. Szüleim halála után, 14 évesen kerültem Budapestre a B.I.H Anna Frank Gimnáziumába, illetve a legendás Délibáb utcai kollégiumba. A vallást a felejthetetlen emlékü és hatalmas tudású Dr. Scheiber Sándor professzor úrtól tanultuk. A gimnáziumi évek során ismerkedtem meg feleségemmel, akivel 1969-ben kötöttünk házasságot és Balassagyarmatra költöztünk. Két gyermekünk született, fiam Balassagyarmaton a helyi kórház gyermekosztályának osztályvezető főorvosa, lányom a Scheiber Sándor Iskolában és az ELTE Tanítóképző Karán tanít. Apósom, Róth József, z”l. kb. 25 évig volt a Balassagyarmati Hitközség elnöke. Halála óta, 2003-tól én viselem ezt a tisztséget.

Mit jelentett régen és mit jelent ma Balassagyarmaton zsidónak lenni?

Abban az időszakban, amikor Balassagyarmatra kerültem, még volt hitélet, bár az is igaz, hogy csak szombatokon és ünnepnapokon jött össze a kile. Ez a 80-as évek közepe felé megszűnt. Azóta vallási tevékenységünk átalakult.

Kérem, meséljen a közösség mindennapjairól, legfontosabb rendezvényeiről.

Megfogyatkozott számú hitközségünk legfontosabb tevékenységeinek egyike jelenleg a közösségépítés. Minden nagyobb ünnepet megtartunk a helyi közösségben, így ros hasana, hanuka, purim, peszach ünnepeket hosszú évek óta szervezünk. Próbáljuk megszólítani azokat a hittestvéreinket, akik eltávolodtak a zsidóságtól. Kulturális és hitéleti rendezvényeinket ezért is tartjuk a hagyományok ápolása mellett.

Kb. 30-40 főt sikerült megszólítanunk Balassagyarmaton és a szórványában, a vegyes házasságban élő hittestvéreinket is bevonjuk a rendezvényeinkbe. Minden évben megemlékezünk az elhurcolt és elpusztított szeretteinkről, melyre 100-200 fő jön el évről évre a világ minden tájáról.

Mivel vidéken nem volt vallásoktatás, örültünk neki, hogy Szarvason lehetőség nyílt gyermekeink rendszeres táboroztatására, ahol a hitéleten kívül örök barátságok is szövődtek. Ezt a hagyományt az unokáink is folytatják. Közülük ketten a Scheiber Sándor Gimnázium tanulói.

Erkölcsei kötelességünknek érezzük a temető rendben tartását, nagymúltú közösségünk emléke erre kötelez bennünket. Rendbehoztuk a ravatalozót, felújítottuk a mártíremlékművet, folyamatosan állítjuk helyre a ledőlő sírköveket. A több mint 150 éves kerítés rendbehozatala most van folyamatban.

A helyi zsidó örökség emlékének megőrzésében fontos szerep jut a Kertész István Alapítványnak. Miért és miként jött létre a szervezet? Hogyan érhető el, hogy ne merüljön feledésbe egy-egy vidéki közösség emléke?

1992-ben Kertész István hittestvérünk hozta létre a Kertész István Alapítványt. Az alapítvány elnöke a mindenkori hitközségi elnök. Az alapítvány eddigi tevékenységének egyik legfontosabb eredménye a temető műemlékké nyilvánítása, a benne lévő 3800 sírkő digitalizálása, felirataik rögzítése, magyar nyelvre fordítása, valamint temetőkataszter és a temetőről szóló kiadvány készítése. E civil alapítvány segítségével több anyagi forrást tudott hitközségünk bevonni céljainak elérése érdekében. Így valósult meg nagy múltú közösségünkről egy emlékhely létrehozása, mely a mai napig az ún. Ipolymenti Gyűjtemény és Kiállítóteremként működik, helyt adva a hitközség által szervezett és bemutatott állandó és időszaki kiállításoknak.

Az alapítvány tevékenysége átalakult, jelenleg főleg zsidóságismereti és holokauszt-oktatási tevékenységet folytat. A helybéli és a környékbeli diákok rendhagyó történelemórán ismerkednek meg a zsidósággal, annak szokásaival, illetve a holokauszt borzalmaival. Az érkező turistacsoportok részére is bemutatásra kerülnek ezek az ismeretek.

A hitközség mind weboldallal (www.balassagyarmatizsidóság.hu), mind Facebook-oldallal (www.facebook.com/Balassagyarmati-Zsid%C3%B3k%20-%C3%96r%C3%B6k%C3%A9g-146225582082966/) jelen van a virtuális térben. Miként élték meg azt az időszakot, amikor a koronavírus járvány első szakaszában nélkülözni kellett a személyes találkozókat?

A zsidó jövő záloga a fiatalok megszólítása és bevonása a zsidóság életébe. Ezért is igyekszünk számukra online elérhetővé tenni a helyi zsidóság múltját és jelenét, és őket az általuk használt közösségi oldalakon megszólítani.

Folytatás a 6. oldalon.

Éva néni emlékére

Szomorú hír érkezett lapzárta után, elment Greguš Éva néni. Személyében a Vészkorszak egyik utolsó, városunkban élő tanúja is távozott. Pár éve a Shalom klub után feleségemmel együtt kísértük őt „haza”, a Menházhoz közeli idősok otthonába. Szép lassan, kis pihenőkkel sétáltunk végig az útvonalon. Igyekezett meggyőzni minket, hogy egyedül folytatja, most már mehetünk. Azért mi vele tartottunk a kapuig...

Elvesztettük összejöveteleink egyik állandó résztvevőjét, aki, ha tehetne, ott ült a Wallenstein Zoltán teremben az ablak előtt. Mindig váltottunk vele néhány szót arról, mi történt az utolsó találkozásunk óta. Érdeklődve hallgatta az előadásokat, koncerteket, nem hiányozhatott a nagypünnyei imákról sem. Emlékszem, amikor még férje, Greguš Miki bácsi tanított minket a héber betűk ismeretére, imádkozott elő kicsiny zsinagógánkban az omed előtt.

Mint arról 2018 januárjában beszámoltunk, a hitközség vezetősége 90. születésnapján köszöntötte hittestvérünket.

Kedves Éva néni! Mosolya, a közösségben megélt élményeink velünk maradnak, ezeket sosem feledjük! Hiányozni fog, hogy többé nem várhatjuk a Menház kapujában egy-egy rendezvény előtt! A család gyászában osztozunk! ◀

**a Hitközségi Híradó szerkesztői
és Komáromi Zsidó Hitközség nevében
Paszternák András**

Folytatás az 5. oldalról.

Nem utolsósorban ezek a platformok a világ számos pontjára elszármazott hittestvéreinkkel is segítik a kapcsolattartást.

A járványhelyzetben átalakult hit- és közösségi életünk: bár az ideai széder este elmaradt, de a macaszt eljuttattuk hittestvéreinknek. A kapcsolatot telefonon és internet segítségével tartjuk hazai és külföldi hittestvéreinkkel. Folyamatosan figyeljük hittestvéreink életkörülményeinek alakulását, és ahol tudunk, segítünk. A Mártír megemlékezést a megszokottnál ugyan szűkebb körben, kb. 30 fővel, de sikerült megtartanunk.

Sokan borulátók a Budapesten kívüli zsidó hitközségek jövőjének tekintetében, mi ad erőt Önöknek a mindennapokban a közösségszervezéshez?

Hiszek a zsidó közösség erejében, ezért fontosnak tartom, hogy mindenkit meg tudjunk szólítani, akit csak tudunk, annak érdekében, hogy ápoljuk ezt a kis közösséget. Ez ad erőt számomra a munkához. ◀

PA-PT

Folytatás a 4. oldalról.

Vajnorsky Teri néni mondta a filmben: „ha alkalmuk lesz, újra megteszik”. A biztonságos, fenyegetés nélküli élethez mindenkinél joga van, nekünk is. Aki nem védekezik, azt egyszer leütik. Még szavakban sem szabad lehetőséget adni arra, hogy a Vészkorszak borzalmai megismétlődjenek. Ez nem csak Szlovákiában téma, Svájcban ez ugyanúgy van.

Mi motivált, miért éreztétek feleségdel, Susival fontosnak, hogy belevágjatok?

Szeretnénk, hogy nyomok maradjanak a komáromi zsidóság után. Nagyon meglepett a Dunamenti Múzeum igazgatója, amikor képeket kértem tőle a háború előtti zsidó életről, azt válaszolta, a múzeum archívumában szinte mindenről vannak fotók, de a két világháború közötti komáromi zsidó életről egy felvételt sem találunk. Elhatároztuk, hogy a következő generációknak lenyomatot kell hagynia arról, miként éltek itt a zsidók a posztkommunista időszakban, hogyan alakult a soruk Szlovákiában. Ezt a feladatot teljesítettük ezalatt a húsz év alatt. Nekem az a tapasztalatom, hogy Komáromban elfogadják minket, de nem tartozunk a város-

hoz, továbbra is idegenek vagyunk itt. Ezzel a furcsa érzéssel térek mindig haza.

A legutóbbi filmek, a Lépésről lépésre számos fórumon, fesztiválon is bemutatásra került. Hol mindenhol ismerhették meg a Duna és a Vág partján élő zsidók történetét, dilemmáit?

Számos helyen bemutattuk a filmeket, ezekről rendszeresen beszámoltam nektek. Pár fesztiválon felfigyeltek rá. Kassától Zürichig, Kijevtől Bécsig volt alkalmunk vetíteni a filmet. Véleményeket a filmekhez a weboldalunkon lehet találni.

Emlékezések a jövőért <http://ava-scheiner.ch/index.php?area=doc&page=komarno&lang=de>

Naiv álmok <http://ava-scheiner.ch/index.php?area=doc&page=naiveTraume&lang=de>

Lépésről lépésre <http://ava-scheiner.ch/index.php?area=doc&page=schrittFuerSchritt&lang=hu>

Ha a forgatások közül ki kéne választanod a legmeghatóbb pillanatot, melyik lenne az?

Inkább egy szomorú pillanat tűnik fel nekem. A film már elkészült, megkértem

Komárom új polgármesterét, nem válasszolná-e meg a filmben feltett három kérdést: Meddig kell még lépésről lépésre haladni? Mennyi lépésre van még szükség? Kinek kell lépni? Több email-csere után sikerült a polgármester úrral húsz percre találkozni. Sajnos nem volt ideje az egyórás filmet megnézni. Röviden össze foglalva: máig nem kaptam meg a válaszokat a kérdéseimre, nélkülük kell a filmnek boldogulnia. Ez elszomorít egy kicsit.

Számos másik projekten is dolgozol párhuzamosan, milyen terveid vannak a közeljövőben?

Már sokat nem fogunk tevékenykedni. Lassan energiáink és forrásaink végére érünk. Nemrég fejeztük be a Megbocsátás? című filmünket, mely a német-orosz viszonyról, Sztálingrádról szól (<http://ava-scheiner.ch/index.php?area=doc&page=stalingrad&lang=de>). Susi még egy svájci projekten dolgozik. Ez van, többre nincs pénzünk. A komáromi filmek projektjébe az elmúlt húsz évben kilencven ezer frankot fektettünk, ez volt a mi hozzájárulásunk a komáromi közösség emlékének megőrzéséhez. ◀

PA

PASZTERNÁK
ANDRÁS

Kék-fehér hétköznapiak

99. fejezet: Felhőoszlop

(2012. november 17. – 8:55)

Békéről álmodtam az éjszaka, fagyit nyalogatva Ashkelon tengerpartján sétáltam. Az álom végetért, erre ébredtem:

- ZIZILEND beszámolója a tegnapi jeruzsálemi légiriadóról: „szóval kábé fél perce bicózok, nézem az egy zacskót cipelő embe- reket az utcán, ahogy mennek zsinikbe, vacsorákra, kicsit megnyugszom ettől a békés látványtól az előbbi zizi beszélgetés után, amikor megszólal a sziréna”,
- a viszonylag csendes éjszaka után rakétákra ébredt Bnei Shimon, Eshkol, Szderot, Shaar HaNegev, Ashkelon környéke, Beer Sheva,
- a hadsereg 86 gázai terror célpontot támadott, köztük a területet uraló Hamasz központját,
- a London Times katonai forrásokra hivatkozva hétvégi szá- razföldi behatolásról ír.

(2012. november 17. – 12:00)

Szombat délelőtt hadrendbe állította az izraeli hadsereg az ötödik Vaskupola légvédelmi üteget, amely a Gush Dan körzet, azaz Tel-Aviv védelmét szolgálja majd a Gázából érkező rakéták elől. Reméljük, kevés dolga lesz.

Kipat Barzelt (Vaskupola héberül) 2011 augusztusának elején láttam először saját szemmel Ashkelonban, mint arról a Posztdok Napló 45. fejezetében be is számoltam:

„Ebéd, pihenés, készülés a szombatra. ... Az ünnep bejövetele előtt kocsiba ülünk, s egy érdekes helyre megyünk. Egy domb- ról tekintünk le a múlt héten a város határába biztonsági okok- ból visszatelepített légvédelmi ütegre. Az „Iron Dome” a Gázá- ból kilőtt kis-hatótávolságú rakétáktól védi a várost. Sajnos új- ra szükség van rá.”

Friss hírek:

- éjfél-től 10:40-ig 40 rakéta csapódott be Izraelben, a katonai hadművelet kezdete óta közel 650,
- három sérültet jelentenek (más források szerint 4) Eshkolból ahova reggel óta számos rakéta csapódott be,
- az izraeli hadsereg folyamatosan csapásokat mér a Hamasz és szövetségeseinek állásaira, teszi ezt az ezekben a percekben az övezetbe látogató tunéziai külügyminiszter vizitje alatt is. Kilenc halottról szólnak a jelentések a túloldalról,
- rakétákkal támadták Beer Shevat és Ashdodot,

– 11:56-os hírek szerint Ashkelonban, Shaar HaNegevben és Esh- kolban ismét megszólaltak a szirénák jelezve az érkező rakétákat. További békés, csendes napot!

(2012. november 17. – délután)

Kék-fehér blogstandunk másik testvérblogja, a Mispacha sem maradhatott néma az országban zajló események láttán. Íme, így látják északról, (még) lőtávolon kívülről a helyzetet:

„Faramuci a helyzet, mert az izraeliek többsége valószínűleg hozzánk hasonló csendes hétköznapiakról számolna be, ha kér- deznék őket. Miközben lehet, hogy a szomszéd faluban – vagy két várossal arrébb – hetek óta óvóhelyekre rohángásznak, ha megszólal a sziréna. Szóval úgy van béke Izraelben, hogy köz- ben ez nem mindenkinek az osztályrésze, sőt egyre kevesebb- nek az, látva a tel avivi és jeruzsálemi légiriadókat. Mindezt nem lehet csak azzal nyugtázni, hogy „jaj de jó, hogy ez engem nem érint”. De megérint.”

(2012. november 17. – 16:50)

Csütörtök este munkából hazafelé bandukolva, bújócskázó kis- gyerekek keresztezték az utam. Ahogy a Negba utca végén az utol- só ház egyik oszlopa felé fordulva hangosan számolt a srác, arra gondoltam, 10-15 éve biztos nem láttam gyerekeket, akik ezt az ál- talunk is oly nagyon kedvelt játékot játsszák. Mindezt annak elle- nére, hogy szinte minden nyáron hetekig foglalkoztam a korosz- tályal. Hát igen, azok a Stavbárv utcai nyarak, amikor a lépcső- ház vasajtaja volt a megcélzandó felület, néha a földszinti lakók morgását is kiváltva.

Szombat délután szunyókálni próbáltam, lefáradva a végtelení- tett híradóktól, amelyek percenként ontják, hol, mikor, mennyi ra- kéta csapódott vagy semmisült meg a déli országrészben. Már majdnem álomra szenderültem, amikor ismét hangosan számoló gyerekeket hallottam, akik bújócskát játszanak a más szombato- kon szinte teljesen kihalt utcánkban. Nem tudom, a biztonsági szobába szaladást szokás-e errefelé bújócskával modellezni, de ki- csit fura, hogy hirtelen a környék összes apró-termetű lakójának ez az időtöltés jut az eszébe.

Lássuk miről írnak az izraeli lapok:

Idáig jutottam a gépelésben amikor felsüvítettek a szirénák 16:40 körül, s futni kellett. A biztonsági szobában ért a robbanás hangja. A Vaskupola lelőtte a Tel-Avivba tartó rakétát! Riadó van ezekben a per- cekben Beer Sheván, délután Ashdodban egy 10 emeletes lakóházba csapódott a gázai rakéta, sérüléseket okozva. Többet hamarosan!

(2012. november 17. – 17:50)

Blogom állandó olvasói előtt nem ismeretlen Ashkelon neve. Az itt lakó „izraeli pótszüleim”-nél és rokonoknál tett látogatások- ról terjedelmes írásokban számoltam be az elmúlt másfél év során.

Pár perccel a tel-avivi incidens után kaptam a hívást tőlük, hogy az egyik, a házuk közelében elhárított rakéta darabjai a szomszéd telkére hullottak.

Ha már Ashkelonban járunk, ugorjunk át Ashdodba is, ahol dél- után egy 10 emeletes házba csapódott a rakéta. ◀

Folytatjuk.

DR. ORNA
MONDSCHHEIN

Löwinger Mancsi szakácskönyvéből Kafka a Herzl utcában

Asátoros ünnepek utolsó napján kezdenek imádkozni az esőért. A főlművesek régen teljesen ki voltak szolgáltatva az időjárásnak. A modern technológiának köszönhetően sok minden megváltozott. **Vannak olyan törekvések, csoportok, melyek visszanyúlnának a régmúlt szokásaihoz. A mi városunkban, a koronavírus idején is akadnak olyan mozgalmak, melyek a távolságtartás szabályait követve (maximum 10 ember zárt térben, 20 a szabadban) rendszeresen találkoznak, úgy vélik, hogy a régi hagyományokhoz visszatérve akár immunrendszerünket is erősíthetjük.**

A csapat a tengerparton gyűlik össze napkeltekor. Húsz perc bemelegítés után, húsz perc úszás vagy ugyanennyi kocogás között lehet választani. Pihenésként házilag készített, egészséges szörpöket fogyasztanak. Ezt követően mentoraiktól előadásokat hallgatnak meg, például a helyes táplálkozásról.

Illusztráció: Wikipedia

Egy ismerősöm biztatására egyik reggel csatlakoztam hozzájuk. Véletlenül mindkét mentor egykori tanítványom volt a helyi gimnáziumban. Mindketten munkanélküliek lettek a járvány alatt, a foglalkozásért kapott szimbolikus összeg segített nekik. A probléma csak annyi volt, hogy én évek óta nem sportolok, félek a mély, a sekély tengervíztől, a petrezselyemből, fejes salátából,

korianderből, spenótból, zöld almából és szójatejből készített italt pedig nem kedvelem. Hozzátenném, hogy nem vagyok koránkeelő típus sem.

Tanítványaim lelkesen fogadtak, megosztották a többiekkel, hogy mennyi mindent tanultak anno tőlem, nekem köszönhetően szerették meg az irodalmat és az olvasást. Csatlakoztam a csoporthoz, könnyű gyakorlatokkal letudtam a sportolást, az otthonról hozott kulacsomban lévő vizet ittam a turmix helyett. Az előadások szerencsére rövidkeek voltak.

Három héten át jártam, heti három alkalommal, egészen a kijárási korlátozások újbóli bevezetéséig. Most már újra járok – nem akarom megsérteni a volt diákjaimat –, nagyon várom a telet, hogy hűvösek legyenek a reggelek és viharos legyen a tenger.

Finom kifli a nyáron készített lekvárokhoz

Hozzávalók: 5 pohár liszt, 5 dkg élesztő, 1 pohár langyos víz, 3 evőkanál méz, 1 pohár tej, 2 egész tojás, 2 kávéskanál só, 5 dkg olvasztott vaj.

Elkészítés: Az élesztőt felfuttatjuk a pohár langyos vízben, egy nagy tálba tesszük, hozzáadjuk a mézet, a tejet, a vajat és a sót. Jól összekeverjük, lehet mixerrel vagy kézzel. Hozzáadunk 3 pohár lisztet, ha sima a massa, hozzáadjuk a többi lisztet. Lisztezett gyúrotáblán tovább dagasztjuk pár percig. Elosztjuk a tésztát négy gombócra. Az olvasztott vajjal megkenünk minden gombócot, majd kinyújtjuk ezeket. 8 háromszöget vágunk, minden háromszöget kifli alakúra csavarunk. Sütőpapíros tepsibe rakjuk, 1 óra hosszat kelni hagyjuk. Tojás sárgájával megkenjük, ízlés szerint szórhatunk rá szezámmagot vagy mákot. 190 fokon 25 percig sütjük. ◀

Emlékezünk

Mély megrendüléssel kaptuk a hírt, hogy Klein Ervin budapesti főkántor elhunyt. Lányát, Juditot, több alkalommal is elkísérte komáromi koncertjére. A család és a közösség gyászában osztozunk!

Szomorúan fogadtuk a Zalaegerszegről érkező gyászjelentést. **Siklósi Vilmos**, a helyi hitközség elnöke is távozott. Komáromi látogatásait, közösségünk iránti érdeklődő szavait sosem feledjük! ◀

a Hitközségi Híradó szerkesztői

230 éves a Komáromi Zsidó Hitközség

Jövőre ünnepeljük a Komáromi Zsidó Hitközség megalapításának 230. évfordulóját. Ebből az alkalomból közösségünk is számos programot tervez. November 13-án felkereste a KZSH-t Csütörtöky József a Duna Menti Múzeum igazgatója, Galo Vilmos történész és Novák Tamás a Múzeumbarátok Köre elnöke, a KZSH vezetőségi tagja. A megbeszélésen egy kiállításról volt szó, melyet a múzeum rendezne 2021 őszén a jeles jubileum alkalmából. ◀

PZs

Slovenské národné múzeum – Múzeum židovskej kultúry

Rozhovor s Michalom Vaněkom

Som rodený Bratislavčan. V SNM – Múzeu židovskej kultúry pracujem ako kurátor od roku 2008. Doktorát som dokončil na FiFUK v roku 2018, kde som v rámci dizertačnej práce vytvoril mobilnú aplikáciu Sprievodca židovskou Bratislavou. (link: <https://play.google.com/store/apps/details?id=snm.com.jewishguide&hl=sk>).

Ako a kedy vzniklo Múzeum židovskej kultúry?

MŽK vzniklo najprv ako oddelenie židovskej kultúry v rámci Historického múzea SNM a v roku 1994 sa transformovalo na samostatné špecializované múzeum.

Kde sa nachádzajú stále expozície múzea?

Momentálne máme okrem stálej expozície histórie židovskej komunity na Slovensku v Bratislave aj stálu expozíciu holokaustu v Seredi a expozíciu judaík v prešovskej synagóge.

Máte v zbierke predmety alebo dokumenty z Komárna alebo jeho okolia?

V zbierke sa nachádza niekoľko kusov pohľadníc a fotografií z Komárna, na ktorých môžete vidieť komárňanskú synagó-

gu, či predstaviteľov komárňanskej ŽNO.

Aká je návštevnosť inštitúcie?

Pred pandemiou bola ročná návštevnosť všetkých expozícií približne 28-tisíc návštevníkov, ale so zavedením pandemických opatrení nám za posledný polrok návštevnosť dramaticky klesla.

Aké kultúrne podujatia sa uskutočnia na pôde múzea?

Momentálne je veľmi ťažké plánovať, ale až do začiatku budúceho roka bude v MŽK v Bratislave možné vidieť výstavu venovanú futbalovej legende Leopoldovi „Jimovi“ Šťastnému a v Múzeu holokaustu v Seredi výstavu Protižidovská propaganda na stránkach dobovej tlače Slovenského štátu (1938 – 1945).

Aké máte plány na čele inštitúcie?

Až do výberového konania, ktoré by sa malo uskutočniť do pol roka, som poverený riadením múzea. Výberové konanie potom určí, kto bude zastávať funkciu riaditeľa v budúcnosti. Počas môjho pôsobenia v MŽK som sa vždy snažil priniesť nové projekty, ktoré by ľudí zaujali a zároveň by im pútavo priblížili život a históriu židovskej komunity. Toto je trend, ktorý by mal byť zachovaný. Zároveň si myslím, že nový riaditeľ by mal múzeum po viacerých stránkach zmodernizovať a viac ho otvoriť verejnosti i židovskej komunite.

Ako vidíte súčasnosť a budúcnosť židovskej komunity na Slovensku?

Považujem za pozitívne, že židovské náboženské obce i jej členovia sú aktívni. To potvrdzuje množstvo náboženských, spomienkových, kultúrnych i športových podujatí, ktoré sledujem aj cez spoluprácu s naším múzeom. Verím, že v budúcnosti ich bude ešte oveľa viac. ◀

PT

Židovská náboženská obec má 230 rokov

Spolupráca s Podunajským múzeom v Komárne

V budúcom roku oslavujeme 230. výročie založenia Židovskej náboženskej obce v Komárne. Pri tejto príležitosti naša obec pripravuje množstvo podujatí. Dňa 13. novembra historik Vilmos Galo a predseda Krúžku priateľov múzea a člen vedenia našej obce Tomáš Novák vyhľadali Jozefa Csütörtökyho, riaditeľa Podunajského múzea v Komárne. Na stretnutí hovorili o výstave, ktorú by múzeum usporiadalo na jeseň roku 2021 pri príležitosti tohto významného podujatia. ◀

PZs

Komárňania vo svete Ági Holczer (Austrália)

Komárno pre mňa znamená veľa. Ako plynú roky, túžim tam pobývať čoraz častejšie, snažím sa ho preto každoročne navštíviť a dobiť si tu srdce energiou. Do obce zájdem vždy, keď som v Komárne, vždy ma tu vrelo vítajú a spájajú sa mi s týmto miestom naozaj pekné spomienky.

Ako dieťa som sa nevedela dočkať sviatkov, keď som sa mohla stretnúť so svojimi židovskými priateľmi. Prichádzali sme s rodičmi a všetci sme sa tam stretli... Bolo to úžasné, tvoj otec ti o tom určite rozprával. Stmeloval nás najmä milý Šani Pa-szternák, ktorý už, žiaľ, nie je medzi nami.

Spája sa s domom na Eötvösovej ulici 9 zážitok, o ktorý by si sa s nami rada podelila?

Eötvösova ulica 9? Tam som prežila prvých 19 rokov svojho života, mám plno spomienok, ale dnes nemôžem vojsť ani do chodby. Stisne mi srdce...

Ako si sa dostala až do Austrálie? Napadlo ti niekedy, že raz budeš žiť tak ďaleko od brehov Dunaja a Váhu?

Nikdy sa mi ani nesnívalo o tom, že raz zakotvím v Austrálii. V roku 1968 som emigrovala do Izraela sama, bez rodičov. Život tam nebol ľahký, v ničom z toho, do čoho som sa pustila, sa mi nedarilo. Hebrejsky som sa naučila veľmi dobre, ale okrem toho nič nešlo hladko. Začala som chodiť do hotelovej školy, ale z angličtiny som dvakrát prepadla. Navrhli mi, aby som sa šla učiť do Anglicka, rýchlejšie si osvojím jazyk. Dostala som sa do slávnej jazykovej školy Cambridge School of English a štúdium hotelového manaž-

mentu som ukončila v Londýne. Tam som sa zoznámila so svojím manželom, rodákom z Prahy, zakrátko sme sa zosobášili a v tom čase sme obaja chceli Európu opustiť. Manžel dostal prácu v Brazílii, ale vybaví víza trvalo dlhý čas. Medzičasom dostal ponuku aj z Austrálie, nakoniec sme zakotvili v Sydney, nie však nadhlo. Srdce nás ťahalo do Ria, museli sme skúsiť aj tamnejší život. Naučili sme sa portugalsky a vrátili sme sa.

Čo pre teba znamenalo, keď po spoločenských zmenách tvoji rodičia a súrodenci vykonali alíju do Izraela?

Spoločenské zmeny priniesli mnohé novosti do životov nás všetkých. Z Paliho (bratovej) strany bolo veľkým mílnikom a zodpovednosťou emigrovať s rodičmi do nového sveta bez znalosti jazyka a bez peňazí. Vedela som, že to nebudú mať ľahké, ale som na nich nesmierne hrdá, že sa k novému životu postavili tak pozitívne. Nikdy to neolutovali! Toto dokazuje, že pevná vôľa znamená v živote veľmi veľa!

Porozprávaš nám trochu o svojom živote v Austrálii?

Austrália je už skutočne našim domovom. Pracujem dodnes. Učila som sa takmer 35 dlhých rokov, stala som sa pedagógom a odvtedy vyučujem v najväčšej židovskej

materskej škole v Sydney, okrem iného aj hebrejštinu. Žijeme svoj každodenný život ako každý iný. Manžel prednáša na univerzite. Máme dve dospelé dcéry, staršia žije so svojou rodinou v Londýne, pracuje pre BBC, mladšia žije tu, v Sydney a pracuje na riaditeľstve najväčšej detskej nemocnice mesta.

Aj napriek veľkej vzdialenosti prichádzaš pravidelne na Slovensko. Čo ťa priťahuje späť?

Veľmi si užívam každoročný návrat do Komárna. Žiaľ, kvôli covidu sa to v tomto roku nepodarilo. Áno, v Komárne je nejaký magnet, ktorý ma ťahá späť! Okrem toho sa rada stretávam so starými priateľmi, mám ich veľmi rada! Ba dokonca som si našla aj mnoho nových priateľov. S mladším bratom Palim sa radi stretávame práve v Komárne. Pre nás je to vždy mimoriadne vzácny čas, lebo osud nás veľmi skoro rozdelil a takmer sa nepoznáme. Sú tam naše korene a ťahá nás tam naše srdce. Žili sme tam síce každý v inom období, mne sa to zdá, akoby to bolo v inom storočí... ale stretnutie je vždy prekrásne. Len lúčenie je veľmi ťažké. ◀

PA-PT

Smútime

Shlbokým žiaľom v srdci sa začiatkom októbra lúčili rodinní príslušníci, priatelia a známi s členom našej obce, **Sándorom Mesingerom**. Na rozlúčke, usporiadanej kvôli pandémie v úzkom kruhu, prehovoril Tomáš Novák, člen vedenia Židovskej náboženskej obce v Komárne. Zaspomínal si na spoločné detské letá, na Sándorov život, roky strávené zámočnosťou, jeho pôsobenie ako zbrojmajstra, i v oblasti pohostinských služieb. Mnohí v regióne ho poznali ako vedúceho reštaurácií Thermál a Peklo. Kým to jeho zdravotný stav dovoľoval, pravidelne navštevoval podujatia v Menháze, neskôr sledoval články nášho Spravodajcu. Z času na čas ho členovia vedenia obce navštívili v jeho domove v Kave. Spomienku naňho ostáva s nami. Vyjadrujeme sústrasť smútiacej rodine! ◀

redaktori Spravodajcu

Spomíname

Shlbokým zármutkom sme prijali správu o smrti budapeštianskeho hlavného kantora **Ervina Kleina**. Svoju dcéru Judit často sprevádzal na jej komárňanské koncerty. Rodine i obci vyjadrujeme hlbokú sústrasť!

Zarmútilo nás smútočné oznámenie o odchode predsedu Židovskej náboženskej obce v Zalaegerszege **Vilmosa Siklósiho**. Na jeho návštevy, záujem o činnosť našej obce a na jeho slová nikdy nezabudneme! ◀

redaktori Spravodajcu

Komunitná mozaika

– fotografie z minulosti našej obce –

► Komárňanská ŽNO pozdravila sviatok Chanuky v roku 5771 (2010) trojdňovým programom. Pri príležitosti Víkendu tradícií sme odovzdali cenu Kehila Míksovi Winklerovi. Chanukové sviečky tretieho dňa zapálil rabin z Piešťan, Zev Stiefel spolu so svojimi štyrmi deťmi, ktorý viedol náboženskú časť víkendu. Nasledujúcim bodom programu bolo uvítanie soboty, čo bolo mimoriadne preto, že sme mali možnosť po prvýkrát sa pomodliť z modlitebnej knižky vydanej našou ŽNO. Po uvítaní spestrenom vysvetlivkami nasledovala trojchodová večera, ktorú pripravila rebecen Bina Stiefel. Zo stola nechýbala ryba – gefilte fiš, barches a mäsová polievka s macesovými knedličkami. O duševnú potravu sa postaral docent Židovskej univerzity z Budapešti dr. János Oláh prednáškou Chanuka – sviatok svetiel.

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia! Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia
IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno
alebo
IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Nástenka

krátke správy

Našu obec a vydávanie Spravodajcu podporili anonymní darcovia. Ďakujeme!

Postupne podávame žiadosti o dotácie na rok 2021. Veríme, že popri rekonštrukcii našich budov sa budú môcť opäť rozbehnúť aj naše podujatia.

Medzitým sústavne pracujeme na výúčtovaní dotácií poskytnutých v roku 2020.

Rekonštrukcia mikve sa pomaly chýli ku koncu – uskutočnila sa s finančnou podporou Ministerstva financií Slovenskej republiky.

Ústredný zväz židovských náboženských obcí v Slovenskej republike pri príležitosti Roš hašana zasiela každoročne darček primátorom a starostom tých obcí, kde pôsobí židovská obec. Ani v tomto roku to nebolo inak. V mene ÚZŽNO a ŽNO v Komárne odovzdal darček pánovi primátorovi Bélovi Keszeghovi člen vedenia našej obce Zoltán Kollár.

Spravodaj – mesačník ŽNO v Komárne, **založené** v roku 5756. (1996), **šéfredaktor**: Tamás Paszternák (tamas.paszternak@menhaz.sk), András Paszternák (andras.paszternak@menhaz.sk), **spolupracovníci**: Judit Haas, Mgr. Ferenc Piczek, **grafická úprava**: Richard Saláth, **jazyková korektúra**: Zsuzsanna Paszternákné Kertész (Komárno), Katarína Potoková (Nitra), tlač: Nec-arte Kft., Komárno, **adresa ŽNO**: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel.:/fax: 00421/35/7725-355. **Regisračné číslo**: EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO**: 34073400. Periodikum je nepredajné.

SNM Múzeum židovskej kultúry

► „Počas môjho pôsobenia v MŽK som sa vždy snažil priniesť nové projekty, ktoré by ľudí zaujali a zároveň by im pútavo priblížili život a históriu židovskej komunity. Toto je trend, ktorý by mal byť zachovaný.“ – rozhovor s Michalom Vaněkom na strane 4. (Foto: www.jewishbratislava.sk/sk/mzk/)

Sviatok Chanuka

Sviatok Chanuka sa v tomto roku začína vo štvrtok 10. decembra večer. Vtedy zapalujeme prvú sviečku. Ôsmu sviečku treba zapáliť tiež vo štvrtok, 17. decembra večer. Objednávky sviečok naďalej očakávame na adrese kile@menhaz.sk. Naše podujatia sa v dôsledku pandémie môžu ešte meniť, ale isté je, že pripravujeme viacero on-line podujatí. ◀

Klub žien

V novembri sa v organizácii Ústredného zväzu židovských náboženských obcí v Slovenskej republike uskutočnil prvý on-line židovský klub žien. Do podujatia sa zapojilo viac členov ŽNO v Komárne. Nasledujúci program sa uskutoční 13. decembra. Záujemkyne sa môžu prihlásiť na adrese kile@menhaz.sk, a ich kontakty odšleme bratislavským organizátorom. ◀

Online podujatia

V dôsledku zhoršujúcej sa pandemickej situácie sa naše tradičné programy naďalej nemôžu konať, preto organizujeme online podujatia. O týchto programoch sa môžete informovať na našej facebookovej (www.facebook.com/menhaz.sk) a webovej stránke (www.menhaz.sk), resp. prostredníctvom elektronického Spravodajcu. Na zasielanie Spravodajcu sa môžete prihlásiť na adrese kile@menhaz.sk. V prípade potreby vieme pri vstupe na virtuálne adresy poskytnúť aj pomoc. Stretnime sa na internete! ◀

Myšlienky redaktora

Uháňame na pandemickom rýchliku, nevieme presne kam, ani to, dokedy táto cesta potrvá. Chceli by sme už vidieť svetlo na konci tunela, chceme čo najskôr vystúpiť na nasledujúcej zastávke. Bude ťažké doháňať neoslávené sviatky, neuskutočnené náboženské i kultúrne podujatia. Bežné dni teraz charakterizujú ďalšie zákazy, celoplošné testovania, ťažko priechné hranice, rúška, dezinfekcie rúk, rokovania cez Zoom, modlitby a podujatia na Facebooku. Komárňanská synagóga, sála Zoltána Wallensteina, kancelária, knižnica i mikromúzeum zívajú prázdnotou. Ako by medzi starými múrmi zastal čas.

ANDRÁS PASZTERNÁK

Pritom, samozrejme, vieme, že dni, týždne a mesiace utekajú. Čo teraz stratíme, spoločne neprežijeme, sa možno už nikdy nevráti. Z vlaku toho veľa nevidíme, namiesto známych a menej známych krajín študujeme grafy a štatistiky. Zo sociálnych sietí sa na nás valia obrázky postované z nemocníc a pohrebov. V jednej chvíli sa pokúšame byť odvážni a silní, v druhej so slzami v očiach plačeme za svojim „normálnym“ životom. Už keby sme mohli vystúpiť! ◀

